

УДК 327.733/338.47

ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСПОРТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Чернявська Т.А. – к.е.н., доцент, Новокаховський гуманітарний інститут

Постановка проблеми. Українська держава вже майже двадцять років йде шляхом розбудови інформаційного суспільства. А, як відомо, під час будь-якого будівництва виникає низка різноманітних проблем. Останніх, зрозуміло, не перелічити і вирішення всіх їх, безперечно, є досить важливим завданням. Але, на разі, виокремимо одну, найактуальнішу, яка лежить в основі самодостатнього розвитку кожної країни. Це проблема забезпечення інформаційної безпеки як складової транспортної безпеки України.

Проблема інформаційної безпеки має давнє походження і стала особливо значущою у наш час, коли використання інформаційно-телекомунікаційних технологій відбувається вже практично у всіх життя суспільства. Розгляду питань інформаційної безпеки приділяють величезну увагу як вітчизняні, так і закордонні дослідники. Серед зарубіжних вчених вагомий внесок у розгляд цього питання внесли Г. Кіссінджер, З. Бжежинський, Л. Браун, Ч. Флавін, Х. Френч, Т. Закупень. Серед вітчизняних дослідників хотілося б відзначити праці О. Сосніна, В. Грубова, В. Домарьова, В. Ліпкана, Н. Крилову, В. Косевцова, І. Білько, В. Мунтяна, Г. Почепцова, О. Литвиненко та інших.

У сучасному світі інформація є найціннішим глобальним ресурсом. Економічний потенціал суспільства переважно визначається обсягом інформаційних ресурсів та рівнем розвитку інформаційної інфраструктури. Інформація постійно ускладнюється, змінюється якісно, зростає кількість її джерел і споживачів. Водночас збільшується уразливість сучасного інформаційного суспільства від недостовірної (а іноді й шкідливої) інформації, її несвоечасного надходження, промислового шпигунства, комп'ютерної злочинності і т.ін. Тому Конституцією України забезпечення інформаційної безпеки віднесено до найважливіших функцій держави.

Невід'ємним складником національної безпеки є стабільна робота транспортно-комунікаційної системи країни та її регіонів. Сучасний стан розвитку українського суспільства характеризується зростанням ролі транспортної сфери. Адже, будучи його системоутворювальним фактором, ця сфера активно впливає на стан економічної, зовнішньополітичної, військової, екологічної, енергетичної та інших складників безпеки України. Від забезпечення інформаційної безпеки безпосередньо залежить як транспортна безпека, так і національна безпека взагалі. Зазначимо, що відповідно до науково-технічного прогресу ця залежність зростає.

Завдання і методика дослідження. З огляду на динамічність процесів інформатизації інформаційно-телекомунікаційних технологій в усіх сферах життя, включно зі сферою національної безпеки, проблеми загальносистемного характеру, пов'язані з відсутністю наукового обґрунтування і практичної апробації політики і методології державної системи інформаційної безпеки

транспорту. За характером – це правові та нормативно-правові, науково-технічні, економічні, організаційні проблеми тощо.

Варто зазначити, що різниця у підходах до визначення поняття «інформаційна безпека» різними науковими школами не сприяє виробленню єдиного погляду на явище інформаційної безпеки в цілому і інформаційної безпеки транспортно-комунікаційної системи зокрема. Крім цього, для більш глибокого розуміння проблеми необхідно розрізнити поняття: інформаційна безпека, безпека інформації та захист інформації.

Для більш чіткого визначення предметної області поняття "інформаційна безпека" слід спочатку охарактеризувати основи теорії національної безпеки, а також усвідомити економічну і правову природу категорії "безпека" в цілому.

Результати дослідження. Осмислення поняття „національна безпека” відбувалося в ході тривалої еволюції поглядів людського суспільства на походження і розвиток держави, тих його інститутів, що забезпечують безпечний і вільний розвиток того або іншого співтовариства і його громадян. Ще Аристотель, Н. Макіавеллі, Б. Спиноза, Дж. Локк і інші мислителі минулого виявили, що при сильній державі, з мудрим керівництвом надійно забезпечена цілісність, суверенність суспільства, його процвітання. „Безпека – головна чеснота держави”, – відзначав Б.Спіноза [1], а Ж-Ж. Руссо вважав „турботу про самозбереження” найважливішою турботою держави [2].

До останнього часу поняттю "безпека", методологічним проблемам безпеки як певного соціального явища приділялося мало уваги, що пояснювалося закритістю теми безпеки як монопольної сфери вищого політичного керівництва, що розглядає це як поняття, головним чином, у зв'язку з військовими проблемами країни. У загальних енциклопедичних виданнях це поняття відсутнє. У Великій радянській енциклопедії [3] розкривається лише поняття "безпека міжнародна", яка трактується як стан економічних, політичних та інших відносин між державами, що затверджує мирне співіснування держав на засадах рівноправності, національну незалежність і самостійність народів, а також їх вільний розвиток на демократичній основі. Цим поняття "безпека" зводилося тільки до протидії зовнішнім небезпекам і загрозам, підтверджуючи тим самим офіційну позицію того часу про відсутність внутрішніх загроз для безпеки країни.

В. Даль [4] вказував, що безпека є відсутністю небезпеки, означає самозбереження та надійність. За С. Ожеговим [5] безпека - це "стан, при якому не загрожує небезпека, є захистом від небезпеки".

Існує безліч інших визначень безпеки: безпека - властивість особистості, суспільства і держави протидіяти загрозам небезпеки; безпека - система заходів, спрямованих на запобігання небезпеки; безпека - діяльність людей, суспільства, держави, світового співтовариства народів з виявлення (вивчення), попередження, послаблення, усунення (ліквідації) та відображенню небезпек і загроз, здатних згубити їх, позбавити їх фундаментальних, матеріальних і духовних цінностей, нанести неприйнятний (неприпустимий об'єктивно і суб'єктивно) шкоду, закрити шлях для виживання і розвитку.

Вагомі здобутки у вирішенні поставлених проблем досягнуті російськими вченими та практиками особливо у законодавчій сфері. Так, у Законі Російської Федерації "Про безпеку" визначено, що безпека - це "стан захищеності

життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз". У ньому розкриваються "життєво важливі інтереси як сукупність потреб, задоволення яких надійно забезпечує існування і можливості прогресивного розвитку особистості, суспільства і держави" [6].

У продовження дослідження та аналізу законодавчої бази [7, 8, 9] приходимо до висновків, що загальнонаціональна безпека реалізується у двох вимірах: громадському і державному, і підрозділяється на внутрішню і зовнішню залежно від джерел загроз, небезпек і ризиків для життєво важливих інтересів. Першоосновою безпеки є безпека особи, що зумовлює безпеку цивільного суспільства і легітимність держави.

Рішення задач забезпечення національної безпеки країни можливе лише при створенні цілісної системи, що включає сукупність законодавчих актів та створених на їх основі структур і механізмів взаємодії щодо захисту інтересів усіх її суб'єктів. Однією з основних складових системи забезпечення національної безпеки є інформаційна безпека, яка виступає важливою сполучною ланкою всіх основних компонентів державної політики в єдине ціле. При цьому цілком очевидно, що роль інформаційної безпеки та її місце в системі національної безпеки країни стає все значніше.

Це відбувається в силу таких причин:

- національні інтереси, загрози їм і забезпечення захисту від їх загроз у всіх сферах національної безпеки, у тому числі і транспортній, виражаються, реалізуються і здійснюються через інформацію та інформаційну сферу;
- людина і її права, інформація та інформаційні системи та права на них - це основні об'єкти не тільки інформаційної безпеки, але й основні елементи всіх об'єктів безпеки в усіх областях, у тому числі і в транспортно-комунікаційній системі країни та її регіонів;
- рішення задач національної безпеки пов'язано і засноване з використанням інформаційного підходу як основного науково-практичного методу;
- проблема національної безпеки має яскраво виражений інформаційний характер.

Вищезазначені обставини, поряд із завданнями побудови самодостатньої держави як суспільства інформаційного, зростанням ролі інформації, інформаційних ресурсів і технологій в XXI столітті виводять питання інформаційної безпеки на перший план у системі забезпечення національної безпеки та самодостатності розвитку.

На основі аналізу наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених спробуємо представити власне бачення розуміння сутності інформаційної безпеки як складової транспортної безпеки.

Сам термін «інформаційна безпека» як такий, що використовується для позначення стану захищеності особи, суспільства та держави в цілому від негативних інформаційних впливів, притаманний для наукових шкіл країн пострадянського простору. Серед західних наукових шкіл поширеним є розуміння цього терміну (у перекладі information security) у якості захисту інформації від несанкціонованого доступу до неї, використання зміни, розголошення та видавлення. Зауважимо, що у працях вітчизняних науковців подібне значення має термін «безпека інформації». Гуманітарні аспекти, тобто захист інформаційного простору від негативного зовнішнього впливу, вміщує поняття «кібер-

безпека» (cybersecurity) Такі відмінності у визначеннях дефініції пояснюються рівнем розвитку інформаційного суспільства в країнах пострадянського простору і країн Західної Європи та Північної Америки.

Дослідження праць науковців з цієї проблематики дозволяє виділити декілька підходів до визначення цього поняття: факторний, ціннісний (аксіологічний) та методологічний.

Український фахівець у сфері національного безпекознавства Ліпкан В.А. [11] у рамках методологічного підходу пропонує розподіляти визначення поняття «національна безпека» на три групи, а саме: нормативно-правову (в основі лежить аналіз нормативно-правових актів, які містять дефініцію певних видів безпеки), доктринальну (в основі – аналіз визначень в роботах науковців, дослідників цієї проблематики), енциклопедичну (аналіз визначень, що містять словники, енциклопедії, довідники тощо). Екстраполюючи цей підхід до визначення «національної безпеки» на «інформаційну безпеку» та «інформаційну безпеку транспортно-комунікаційної системи», розглянемо ці три групи визначень.

1. Нормативно-правова група. Аналіз національного законодавства у площині інформаційної безпеки, інформатизації та побудови інформаційного суспільства, надає цілий спектр визначень понять, що стосуються інформаційної сфери. Так, наприклад, у Законі України «Про національну безпеку України» та в Доктрині інформаційної безпеки України поняття «інформаційна безпека» не знаходить свою операціоналізацію. Єдиним визначенням, що розкриває суть дефініції, є визначення, наведене у ЗУ «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки»: «інформаційна безпека – це стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, при якому запобігається нанесення шкоди через: неповноту, невчасність та невірогідність інформації, що використовується; негативний інформаційний вплив; негативні наслідки застосування інформаційних технологій; несанкціоноване розповсюдження, використання і порушення цілісності, конфіденційності та доступності інформації».

Доволі схожий підхід знаходимо і в Доктрині інформаційної безпеки Російської федерації, яка визначає інформаційну безпеку як стан захищеності національних інтересів в інформаційній сфері, що визначаються сукупністю збалансованих інтересів особистості, суспільства і держави.

У Кодексі Сполучених Штатів (US Code) інформаційна безпека (information security) визначена як захист інформації та інформаційних систем від несанкціонованого доступу, використання та розкриття інформації, руйнування, зміни або знищення.

Звертає увагу той факт, що вищенаведені визначення «інформаційної безпеки» у законодавствах різних країн суттєво відрізняються. Більшою мірою це пояснюється різними підходами до позначення певних процесів та явищ. Так, законодавчі акти ближнього зарубіжжя спираються на гуманітарний аспект поняття, у той час як федеральне законодавство США підкреслює технічний аспект, який у нормативній базі країн пострадянського простору міститься у терміні «безпека інформації».

2. *Доктринальна група.* Аналіз наукових праць вітчизняних та російських дослідників засвідчує про значну увагу до такого явища, як інформаційна безпека. Щоб уникнути повторюваності визначень, що можуть бути включені до доктринальної групи для відбору визначень були використані порівняльний метод та метод контент-аналізу, а також критерії розповсюдженості та популярності в обігу і наукових колах.

Українські дослідники Ніжник Н.Р., Ситник Г.П., Білоус В.Т. визначають інформаційну безпеку як стан правових норм відповідних їм інститутів безпеки, які гарантують постійну наявність даних для прийняття стратегічних рішень та захист інформаційних ресурсів країни [13]. Близький за суттю підхід демонструють російські науковці Ярочкін В.І. [16] та Шевцова Т.А.: інформаційна безпека – це проведення правових, організаційних та інженерно-технічних заходів при формуванні та використанні інформаційних технологій, інфраструктури та інформаційних ресурсів, захисті інформації високого значення й прав суб'єктів, що беруть участь у інформаційній діяльності.

Більш широке бачення інформаційної безпеки презентують вітчизняні дослідники Данільян О.Г., Дзьобань О.П., Панов М.І., які визначають інформаційну безпеку як безпеку об'єкта від інформаційних загроз або негативних впливів, пов'язаних з інформацією та нерозголошенням даних про той чи інший об'єкт, що є державною таємницею. Розглядаючи при цьому систему інформаційної безпеки як інструмент протидії інформаційній агресії.

Об'єднуючи гуманітарний та технічний підходи, вітчизняний науковець Литвиненко О.В. пропонує під інформаційною безпекою розуміти єдність трьох складових: забезпечення захисту інформації, захисту і контролю національного інформаційного простору, забезпечення належного рівня інформаційної достатності. Необхідно підкреслити те, що в цьому визначенні дослідник розглядає інформаційну безпеку як процес, що має певні функціональні характеристики та об'єкту та предметну спрямованість.

Вітчизняний науковець Кормич Б.А. зазначає, що інформаційна безпека – це захищеність встановленим законом правил, за якими відбуваються інформаційні процеси в державі, що забезпечують гарантовані Конституцією умови існування і розвитку людини, всього суспільства та держави. Таке визначення є досить дискусійним, оскільки відображає лише правову складову поняття, повністю оминаючи питання інформаційного впливу на особистість та суспільство в цілому.

Новий підхід до поняття демонструє визначення дослідника Гурковського В.І., відповідно до якого національна інформаційна безпека – це суспільні відносини, пов'язані із захистом життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави від реальних загроз в інформаційному просторі, що є необхідною умовою збереження та примноження духовних і матеріальних цінностей державоутворюючої нації, її існування, самозбереження і прогресивного розвитку держави, як суверенної, що залежить від цілеспрямованої інформаційної політики гарантій, охорони, оборони, захисту її національних інтересів.

Український науковець Галамба М. в основу визначення покладає поняття загроз, перераховуючи їх: інформаційна безпека – це стан її інформаційної захищеності, за якої спеціальні інформаційні операції, акти зовнішньої

інформаційної агресії та негласного зняття інформації (за допомогою спеціальних технічних засобів), інформаційний тероризм і комп'ютерні злочини не завдають суттєвої шкоди національним інтересам [19].

3. *Енциклопедична група.* Ця група представлена першою в Україні багатотомною енциклопедією, у другому томі якої (виданому у 1999 р.) і представлене визначення інформаційної безпеки. До речі, в Українській радянській енциклопедії та в інших радянських енциклопедіях не міститься цікавих для розкриття сутності феномену «інформаційної безпеки» визначень.

У вищенаведених джерелах подане наступне визначення дефініції: «інформаційна безпека – один із видів національної безпеки, важлива функція держави. Інформаційна безпека означає: законодавче формування державної інформаційної політики; гарантування свободи інформаційної діяльності та права доступу до інформації у національному інформаційному просторі; підтримка розвитку національних інформаційних ресурсів з урахуванням досягнень науки і техніки й особливостей духовно-культурного життя; створення і впровадження безпечних інформаційних технологій; охорону державної таємниці, а також інформації з обмеженим доступом, що є об'єктом права власності або об'єктом лише володіння, користування чи розпорядження державою; створення загальної системи охорони інформації, зокрема охорони державної таємниці, а також інформації з обмеженим доступом; захист національного інформаційного простору від розповсюдження спотвореної або забороненої для поширення законодавством держави інформаційної продукції тощо.

Піддавши всебічній комплексній оцінці весь спектр підходів, можна зробити деякі узагальнення, а саме, що існує три основних підходи до визначення цього поняття: гуманітарний, технічний і змішаний. На нашу думку, найбільш продуктивним є останній, оскільки сучасні тенденції самодостатнього розвитку світу демонструють, що обмежувати розуміння дефініції «інформаційна безпека» одним із аспектів не можна.

При дослідженні сутності інформаційної безпеки дуже важливо розуміти, що вона представляє передусім соціальне, а не чисто технічне явище. У зв'язку з цим слід визнати не цілком вірними погляди ряду вчених на інформаційну безпеку як на сукупність технічних заходів, спрямованих на захист інформації, включаючи так звані міжмережеві екрани, системи контролю доступу, антивірусні програми та інші методи, а також програмні, технічні засоби. Наприклад, у рамках однієї із робіт сказано, що «одним із пріоритетних напрямів політики національної безпеки є захист інформації», у той же час говориться, що «пріоритетними об'єктами правового захисту в області інформаційної безпеки виступають права особи й інтереси суспільства в інформаційній сфері, власне інформація та інформаційні системи». У даному випадку автором ототожнюється поняття - захист інформації та інформаційна безпека, при цьому з об'єктів захисту інформаційної безпеки виключені інтереси держави, що не відповідає предмету національної безпеки, де інформаційна безпека є складовою частиною [14].

Інші, говорячи про інформаційну безпеку, розуміють цей термін вузько, як набір апаратних і програмних засобів для забезпечення збереження, доступності і конфіденційності даних у комп'ютерних мережах [15]. Треті під

інформаційною безпекою розуміють захищеність інформації, що обробляється в інформаційно-обчислювальній системі [16]. Безумовно, інформаційна безпека передбачає застосування спеціальних технічних засобів і методів для захисту інформації від несанкціонованого доступу, викрадення, знищення тощо, особливо в транспортно-комунікаційній системі, але при цьому не повинно відбуватися отождоження зазначених понять. В іншому випадку не виправдано звужується саме поняття інформаційної безпеки, а відповідно і проблема забезпечення інформаційної безпеки зводиться виключно до застосування технічних засобів і методів. Отже, інформаційна безпека це не тільки захист інформації, а й організаційні, правові, економічні та інші заходи, спрямовані на забезпечення сталого, самодостатнього розвитку суспільства і держави.

Як було зазначено вище, саме загальне поняття «безпека», широко вживане українською мовою, являє собою «стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз», і в цьому зв'язку її можна розкласти на дві складові: - безпека змістовної частини (сенсу) інформації - відсутність в ній спонукання до негативних дій, навмисне закладених механізмів негативного впливу на людську психіку або негативного впливу на інший блок інформації (наприклад, інформація, що міститься в програмі для ЕОМ, що іменується комп'ютерним вірусом); - захищеність інформації від зовнішніх впливів (спроб неправомірного копіювання, розповсюдження, модифікації (зміни сенсу), або знищення. Друга складова частина поняття безпеки інформації буде називатися захистом інформації.

Таким чином, вибудовується ряд із трьох наукових категорій: інформаційна безпека, безпека інформації та захист інформації. При цьому, кожна наступна категорія є складовою частиною попередньої.

Для більш глибокого розуміння проблеми ми повинні визначити ще одне поняття: загроза безпеки. Категорію «загроза безпеці» особистості, суспільства або держави можна в широкому сенсі визначити як те, що в кінцевому рахунку істотно може обмежити або завдати шкоди наявному рівню самодостатності (здатності на основі незалежно прийнятих рішень забезпечувати досягнення своїх цілей, виходячи зі своїх власних фундаментальних цінностей і функцій) даної особи, суспільства або держави. При такому визначенні стає очевидним, що сила, і зокрема військова сила, що традиційно розглянута як основний інструмент політики безпеки, може бути використана лише в обмеженому і вузькому певному числі випадків. А тоді критерієм значимості різних форм діяльності в різних суспільних сферах є їх здатність забезпечити досягнення суспільством своїх певних цінностей і цілей. Безумовно, наведені міркування будуть справедливими і щодо інших видів безпеки, у тому числі транспортної. Таким чином, можливі два різних погляди на проблему забезпечення інформаційної безпеки: більш вузький (традиційний), що передбачає запобігання тільки фізичного збитку інформаційного потенціалу (вплив на інформаційні системи і мережі) за рахунок застосування будь-яких технічних засобів, і більш широкий, заснований на вище сформульованому понятті загрози безпеці і не ставить на чільне місце тільки захист від технічного або іншого руйнівного впливу.

На підставі вищевикладеного, можна запропонувати таке визначення поняття «інформаційна безпека». Інформаційна безпека - стан захищеності особистості, суспільства, держави від інформації, що носить шкідливий або протиправний характер, від інформації, що надає негативний вплив на свідомість особистості, перешкоджає сталому розвитку особистості, суспільства і держави. Інформаційна безпека це також те, що забезпечує самодостатній розвиток та стан захищеності інформаційної інфраструктури, включаючи комп'ютери та інформаційно-телекомунікаційну інфраструктуру, та інформації, яка в них знаходиться.

Інформаційна безпека вже набуває того структуроутворюючого компонента, на якому будується вся система національної безпеки країни і транспортної безпеки зокрема. Адже в інформаційному суспільстві канали, мережі і системи інформації та комунікації стають, так би мовити, і нервовою, і серцево-судинною системою суспільства водночас.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Спиноза Б. Избр. Соч. у 2-х томах.– М.,1965.– Т.2, С.38.
2. Руссо Ж.–Ж. Про суспільний договір // Трактати. – М.,1969. – С.171.
3. Большая советская энциклопедия. Изд. 2-е. Т. 4. - С. 388.
4. Даль В. Толковый словарь живого великорусского языка. Т.1. - М.: Русский язык. - 1989. - С. 67.
5. Ожегов С.И. Словарь русского языка. - М.: Русский язык . - 1990. - С. 47.
6. Концепция национальной безопасности Российской Федерации. Утверждена Указом Президента РФ от 17.12.97, № 1300 // Российская газета от 26.12.97.
7. Федеральный закон Российской Федерации от 27 июля 2006 г. № 149-ФЗ «Об информации, информационных технологиях и о защите информации»//Российская газета. -2006. - 29 июля.
8. Закон України „Про основи національної безпеки” від 19.06.2003.
9. Указ Президента №514/2009 „Про доктрину інформаційної безпеки України” від 08.07.2009 р.
10. Соснін О.В. Проблеми державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України: Монографія. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – С.376.
11. Ліпкан В.А. Теоретичні основи та елементи національної безпеки України: Монографія. – К.: „Текст”, 2003. – 600 с.
12. Юдін О.К., Богуш В.М. Інформаційна безпека держави: Навчальний посібник. – Харків: Консул, 2005. – С. 38.
13. Нижник Н.Р., Ситнік Г.П., Білоус В.Т. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку): Навчальний посібник / За заг. ред. П.В. Мельника, Н.Р. Нижник. – Ірпінь. 2000. – 304 с.
14. Литвиненко О.В. Проблеми забезпечення інформаційної безпеки в пострадянських країнах (на прикладі України та Росії): Автореф. дис. політ. наук. 23.00.04. – К., 1997. – 18 с.
15. Кормич Б.А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи. Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2004. – С. 92.

16. Ярочкин В.И. Информационная безопасность: Учеб. пособие. - М.: Междунар. отношения: Летописец, 2000. - 399 с.
17. Введение в информационную безопасность. Компьютеры: преступления, признаки уязвимости и меры защиты. М., 1998. - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.224text.info/index.php??open=T3517&size=1>.
18. Информационная безопасность государственных организаций и коммерческих фирм. Справочное пособие. Под общей редакцией Л. Д. Реймана. - М.: НТЦ ФИОРД-ИНФО, 2002. - С.13.
19. Крилова Н.С. Підходи до визначення і розуміння поняття «інформаційна безпека» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya...Gileya36...doc.pdf
20. Закупень Т. В. Понятие и сущность информационной безопасности и ее место в системе обеспечения национальной безопасности Российской Федерации [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.aselibrary.ru/datadocs/doc_965hu.pdf

УДК 681.518

КРИТЕРІЇ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Шарко М.В. - д.е.н., проф.

Медвідь А.В. – магістрант, Херсонський НТУ

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання особливістю управління діяльністю підприємством є управління при динамічних змінах зовнішнього середовища, що характеризується неоднозначністю та невизначеністю. При виборі стратегії управління в умовах невизначеності дуже важливо оцінити ймовірності впливу середовища на виробничі процеси. Інтерпретація ймовірностей залежить від характеру події, маючої певну частку невизначеності. Поняття невизначеності відноситься до ситуацій, при яких можливі різноманітні варіанти подій, але ймовірності їх настання невідомі.

Аналіз публікацій з визначеної проблеми показує, що однією з провідних проблем вітчизняних підприємств в умовах соціально-економічної нестабільності є пошук сучасних засобів організації і управління. Забезпечення доцільного стійкого фінансування інноваційної діяльності виробництва неможливе без широкого використання математичних моделей, нових інформаційних технологій. Багатогранність прийняття рішень в умовах невизначеності вимагає постійного вдосконалення системо утворюючого уявлення і практичної матеріалізації результатів досліджень [1-6].

До невирішених частин загальної проблеми стратегічного управління інноваційною діяльністю в умовах невизначеності відноситься науково-обґрунтоване системне управління підприємствами з урахуванням сучасних тенденцій розвитку виробничих структур та прийнятих умов їх функціонування.